

HRVATSKI PRAVOPIS NA PRAGU NOVOGA TISUĆLJEĆA

Vladimir Anić - Josip Silić,
PRAVOPIS HRVATSKOGA JEZIKA

Novi Liber - Školska knjiga, Zagreb 2001.

Na pravopis se često pozivamo, o pravopisu nerijetko sudimo, s nekim se pravopisnim rješenjima slažemo, drugima se (s pravom ili nepravom) uporno opiremo. Naime bogata je hrvatska pravopisna tradicija urodila (relativnom) stabilnošću pravopisne norme, ali i u naše vrijeme pronijela pokoje "otvoreno pitanje" oko kojeg se isuviše lako rasplamsavaju polemički tonovi. Ipak, umireni činjenicom da hrvatski jezik *ima* svoj pravopis, *ima* svoju pravopisnu normu, možemo (i trebamo) - koliko god je to moguće, koliko nam u prošlosti pobuđena osjetljivost na vlastitu pismenost, pa potom i vlastiti pravopis dopušta - smireno o pravopisu promišljati.

U veljači se 2001. godine podugačkome nizu hrvatskih pravopisnih knjiga pridružila još jedna: **Pravopis hrvatskoga jezika** autora Vladimira Anića i Josipa Silića. Novi je pravopis objavljen u suizdanju **Novoga Libera** i **Školske knjige**. I dok se javnim medijima uglavnom provlače pitanja odnosa toga najnovijeg hrvatskog pravopisnog

priručnika spram supostojećih pravopisnih knjiga, ali i njegova odnosa prema tradiciji hrvatske pravopisnosti (ne bi trebalo zaboraviti da je upravo prvo izdanje pravopisa istih autora već daleke 1986. godine konačno u Hrvatskoj označilo i formalni prekid s novosadskom pravopisnom tradicijom!), mi se usmjeravamo na pravopisnu normu njime propisanu.

No recimo prvo koju o pravopisnoj (ortografskoj) normi. Jednim dijelom u jeziku utemeljena, drugim dogovorom ovjerena¹ - pravopisna pravila teže u tradiciju se uklopiti i tradicijom postati. Naime pravopis je istodobno pitanje kontinuiteta (pravo)pismenosti i (našega) odnosa prema vlastitoj pismenosti, pitanje jezika i njegova razvoja te, napose, odnosa jezičnih i pravopisnih normi. *Jezično* se i *tradicionalno pravopisno* u konkretnim pravopisnim rješenjima nerijetko neraskidivo isprepleću, bilo da se u jeziku i njegovu

¹ Specifičan je odnos jezičnih i pravopisnih normi: tek neka se pravopisna pravila mogu dovesti u vezu s jezičnima (npr. s fonološkim i morfonološkim jezičnim zakonitostima), a druga su o njima u cijelosti neovisna (recimo, pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova). Upozoravanjem na mjesta presijecanja jezičnih i pravopisnih pravila ne želi se dovesti u pitanje autonomnost pravopisne norme. Napokon često se pravopisna praksa, snažena kontinuitetom pravopisnosti, udaljava od *jezične logike*, potvrđujući upravo svoju *pravopisnu logiku*.

razvoju zasnovana pravopisna pravila tradicijom potvrđuju bilo da se, naprotiv, tradicijom osnažena pravopisna norma od svojih jezičnih polazišta udaljava. U tom smislu i svakoj pravopisnoj knjizi - i rješenjima njome ponuđenima - valja pristupati lučeći te različite vizure, ustrajući pritom na jasno i nedvosmisleno utvrđenim granicama kompetencije pravopisne norme.

Kada je riječ o Anić-Silićevu *Pravopisu hrvatskoga jezika*, također se nameće pitanje odnosa najnovije pravopisne knjige spram ranijih izdanja normativnog priručnika istih autora, ali i stava koji ta knjiga zauzima prema aktualnome stanju hrvatske pravopisnosti.² Stoga ćemo se i u ovom prikazu usmjeriti na pokoje od pravopisnih pitanja koja su u novije vrijeme pobudila pozornost, potakla rasprave i polemička sučeljavanja mišljenja, imajući pritom naročito u vidu tip problema (pravopisno pitanje u užem smislu, pitanje jezika i njegova razvoja ili dug tradiciji hrvatske pravopisnosti) u koji pritom nužno zadiremo.

Pitanje se hoćemo li pisati *zadatci*, *zadatče* ili *zadaci*, *zadače* (prema

zadatak), *zubatca*, *zubatče* ili *zubaca*, *zubače* (prema *zubatac*), *naputci*, *naputče* ili *napuci*, *napuče* (prema *naputak*) i sl. tiče zastupljenosti temeljnih pravopisnih načela - fonemskoga/fonološkoga i morfemskoga/morfološkoga (morfonološkoga) - u hrvatskoj pravopisnoj normi. Dominantno fonološki hrvatski pravopis (naime slovima se bilježe funkcionalni glasovi, fonemi) ima i sasvim izrazitih elemenata drugoga pravopisnog načela: bilježimo *odsad* i *odšetati*, a ne *otsad* i *otšetati*, također piše se *jedanput* i *stranputica*, a ne *jedamput* i *stamputica*. Hrvatska je pravopisna povijest zabilježila dijelom različite omjere dvaju načela, pa se i najnovija kolebljivost hrvatske pravopisne prakse - i opet odmjeravajući između značenjske prozirnosti i što veće dosljednosti u provedbi fonološkoga načela - može opravdati traženjem "boljeg", hrvatskome jeziku i/ili njegovu pravopisu primjerenijeg rješenja. Anić-Silićev *Pravopis hrvatskoga jezika* propisuje: piše se dosljedno *zadaci*, *zadače*, *zubaci*, *zubače*, *napuci*, *napuče* itd. ("na granici se korijena i sufiksa skupovi *dc*, *tc*, *dč* i *tč* načelno ostvaruju kao *c* i *č*", str. 134), a rješenja su to koja nastavljaju (barem polustoljetni) kontinuitet hrvatske pravopisnosti.³ Naime jezične su značajke (prozirnost

² Ova se knjiga na uskovitlanu hrvatskome pravopisnom prostoru (i tržištu knjiga) našla s još dvjema pravopisnim knjigama: riječ je o dvama izdanjima - četvrtom i petom - *Hrvatskoga pravopisa* Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša. Peto je izdanje spomenutoga *Pravopisa* (koje je neposredno prethodilo Anić-Silićevu) izdvojenim pravopisnim rješenjima unekoliko radikaliziralo hrvatsku pravopisnu scenu. Utoliko se i u ovome prikazu gdje gdje nužno dotičemo tog šireg pravopisnog konteksta.

³ Neujednačenosti u pristupu ovom pravopisnom pitanju ima, istina, i u ranijoj hrvatskoj pravopisnoj povijesti. "Sliven izgovor s jedne strane i pravopisna tradicija s druge razlog su nejednakom pisanju suglasnika *d* i *t* kad se nađu ispred nekih suglasnika", zabilježeno je u prvome izdanju

hrvatskoga fonološkog sustava kojoj ponajbolje odgovara upravo fonološki pravopis) našle svoj primjeren odraz u već tradicionalnim značajkama hrvatskoga pravopisa, i to je potvrđeno i najnovijom pravopisnom knjigom! Od takva se jednoznačna i nedvosmislena (stoga i jednostavna) pravopisnoga rješenja, slijedimo li Anić-Silićev *Pravopis*, odstupa samo u slučajevima kontekstom nerazrješivih homonimijskih/homografijskih situacija: primjeri *bradci* prema *bradac*, a *bratci* prema *bratac*, također i *ledci* i *mladci* od *ledac* i *mladac*, naspram *letci* i *mlatci* od *letak* i *mlatac* i slični - znani iz rasprava o pravopisu iz devedesetih godina prošloga stoljeća, a, kao i mnogi drugi, naslijeđeni iz starijih hrvatskih pravopisnih knjiga - mogu tome biti potvrda, međutim ipak se teško oteti dojmu da, s obzirom na nisku učestalost tih riječi te zahvaljujući njihovoj očekivanoj uklopljenosti u kontekst, i nije baš realno pretpostaviti nesporazume.

Dok se dosad spominjani primjeri i prije nego jezičnim razlozima potpuniye

mogu rasvijetliti tek u sklopu odnosa prema pravopisnoj tradiciji, te ponovljeno aktualiziraju pitanje što je tradicija i na koji će se njezin segment referirati, neka druga će nas od iznova potaknutih pravopisnih pitanja izravno usmjeriti problemima međuodnosa jezičnih i pravopisnih zakonitosti.

Naime takozvano je *pokriveno "r"* ponajprije pitanje jezičnih, a tek potom i pravogovornih i pravopisnih normi. Hoće li mala *strijela* biti *strjelica* ili *strelica*, mali *brijeg* *brježuljak* ili *brežuljak*, a mali *crijep* *crjepić* ili *crepić*, hoće li nadalje prema *griješiti* biti *grješnik* ili *grešnik*, a prema *okrijepiti* *okrjepa* ili *okrepa* - i nije samo pitanje pravopisa i njegovih pravila. Jezične (fonološke) zakonitosti - fonotaktička pravila - u osnovici su ovoga (i) pravopisnog problema, no pitanje koje se na stranicama pravopisa može i mora razriješiti pravopisne je naravi. Anić-Silićev odgovor na neujednačenosti u novijoj hrvatskoj pravopisnoj praksi⁴ opet je jednoznačan: "Alternanta e

Babić-Finka-Moguševa *Hrvatskoga pravopisa* (tzv. *Londonac*); usp. nav. dj., 1971, pretisak Školska knjiga, Zagreb 1990, str. 48, gdje se navode i primjeri: *dobici* (prema *dobitak*), *reci* (prema *redak*) i sl.

Babić-Finka-Moguševa aktualne pravopisne knjige, naprotiv, propisuju bilježenje *d* ispred *c* te *t* ispred *c* "u oblicima dvosložnih imenica na -*dac*, -*dak*, -*tac*, -*tač*" (*ledci*, *letci*, *mladci*, *mlatci*, *bitci* i sl.), a u trosložnima se i višesložnima, prema četvrtom izdanju *Hrvatskoga pravopisa*, "dopušta dvostruki način bilježenja" (*razgodci* i *razgoci*, *iscjedci* i *iscjeci* itd.); usp. S. Babić - B. Finka - M. Moguš, *Hrvatski pravopis*, Školska knjiga, Zagreb 1996, str. 48. Primjeri pak *o(t)ci*, *su(d)ci* i *sve(t)ci* naliče su istoga pravopisnog problema: naime iz navedenog se pravila izuzimaju imenice *otac* (G jd. *oca*, N mn. *oci*), *sudac* (G jd. *suca*, N mn. *suci*) i *svetac* (G jd. *sveca*, N mn. *sveci*), što je ustvari još jedan ustupak tradiciji; usp. na istome mjestu. (U petom se izdanju odustaje od dvostrukih rješenja u trosložnim i višesložnim riječima, no ne i od izuzetaka: osim spominjanih leksema, valja upamtiti i pravila kojima se propisuje što se događa kad se slijed fonema nađe na tvorbenom šavu ili pak iza suglasnika; usp. S. Babić - B. Finka - M. Moguš, *Hrvatski pravopis*, Školska knjiga, Zagreb 2000, str. 51-52.)

⁴ Kolebanja se u manjoj mjeri mogu kontinuirano pratiti u hrvatskoj pravopisnoj povijesti, i ona se u pravilu tiču izdvojenih leksema (npr. *ogrjev*, *grješnik*, *pogrješka*), a u većoj su mjeri potaknuta nekim novijim pravopisnim pravilima. Tako Babić-Finka-Mogušev *Hrvatski pravopis* nedvosmisleno daje

zamjenjuje alternantu je u slogovima gdje se sreće skup suglasnički fonem + r + je: bregovi (prema brjegovi od brijeg), sprečavati (prema sprječavati od spriječiti), vredniji (prema vrjedniji od vrijedan), crepić (prema crjepić od crijep) itd.", str. 124. (Dodatak pak da se u "praksi ponegdje nailazi na pisanje **brjegovi, sprječavati, vrjedniji, crjepić**", str. 125, treba tumačiti isključivo kao tolerantnost te pravopisne knjige prema nekim - ipak novostečenim - pravopisnim navikama, a ne kao neodlučnost pravopisaca!)

Jezičnim se razlozima koji su u podlozi spomenutih pravopisnih pravila (tj. zakonitostima hrvatskoga fonološkog sustava) ponovno međutim pridružuju i oni koji izniču iz hrvatske pravopisne tradicije: hrvatskim je pravopisnim knjigama - pa čak i *Hrvatskim* pravopisom iz 1944. godine, tzv. *korienskim* pravopisom - bilo propisivano bilježenje alternante **e** kada bi se je našlo iza stalnoga suglasničkog skupa kojemu je drugi član **r**, tek uz neke, već spomenute izuzetke (npr. *ogrjev, grješnik, pogrješka*).

U jeziku je i jezičnome razvoju utemeljeno i sastavljeno pisanje prijedloga i imenice onda kada su takve veze gramatikalizirane: *nizbrdo* je prilog i njegove se sastavnice pišu sastavljeno

(*Uskoro je sve pošlo nizbrdo*), a *niz brdo* prijedložno-imenička veza (*Spuštali smo se niz brdo*). *Pravopis hrvatskoga jezika* Vladimira Anića i Josipa Silića nastoji dosljedno provesti morfološko-leksičko načelo prema kojemu se sastavljeno pišu prefiksi (*naprimjer, najesen, naljeto, nazimu...* - dok je *naproljeće* izostalo), također i sufiksi i nastavci, prefiksoidi i sufiksoidi, a riječi se međusobno odvajaju bjelinama. Dosljednost će i logičnost pravopisnih pravila svakako pridonijeti jednostavnosti toga dijela pravopisne norme, pa će se i konkretne pravopisne nedoumice nedvosmisleno uklapati u jednoznačna pravopisna pravila. Očekivano, nove su se leksičke jedinice - kao pravopisno obilježene - potom našle i na stranicama pravopisnog rječnika, uvijek s istaknutom distinktivnošću u odnosu na negramatikalizirane veze (*naprimjer*: Radio sam, *naprimjer*, i pod temperaturom : Pazi više na *primjer* nego na *pravilo*, str. 496). I ne samo to. I ovim se pravopisnim pravilima nova pravopisna knjiga priključila tradiciji hrvatskoga pravopisanja: od *Hrvatskoga pravopisa* Ivana Broza iz 1892. godine, pa do istoimena pravopisa Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Mogušića iz 1971. godine, tzv. *Londonca*, broj se sastavljeno pisanih jedinica redovito

prednost rješenjima tipa *strelica* (usp. i *brežuljak, crjepić, grješnik, okrjepa* itd.), međutim nužno donosi i pravila u kojima se od takve realizacije odstupa (npr. *vremena, usred, napredan, potreba, trezven* - što dolazi od *vrijeme, srijeda, naprijed, upotrijebiti, trijezan* i sl.); usp. S. Babić - B. Finka - M. Mogušić, *Hrvatski pravopis*, 1996, str. 40-41.

U obrani se takvih pravopisnih rješenja prečesto posezalo za lažnim argumentima: od tumačenja da su ostvaraji tipa *strelica* ili *brežuljak* posljedice nasilne ekavizacije hrvatskoga jezika do podmetanja primjera poput *razrješenje* (a ne **razrešenje*) u kojima spomenuto fonotaktičko pravilo doista ne vrijedi jer i nije riječ o pravoj suglasničkoj skupini (dijeli je morfemska granica).

povećavao; još dalje na tom putu otišao je Anić-Silićev *Pravopisni priručnik* iz 1986. godine⁵, koji sada slijedi i novo izdanje pravopisa istih autora.

Posebno će zanimanje zacijelo pobuditi i pravopisna pravila o pisanju interpunkcijskih (rečeničnih) znakova koja na unekoliko nov način opisuju i propisuju (logičko)-semantičku hrvatsku interpunkciju. Naime neprihvatljiva je ideja o *slobodi* hrvatske interpunkcije (koja se očitovala ponajprije u tumačenjima da se zarez može i ne mora pisati, da to više-manje ovisi o autorovoj slobodnoj procjeni) disciplinirana i svedena u okvire jasnih pravopisnih pravila. Ne mijenjajući pritom tip hrvatske interpunkcije - a od 1960. godine objavljena *Pravopisa hrvatsko-srpskoga književnog jezika s pravopisnim rječnikom*, takozvana *novosadskog Pravopisa*, hrvatska se interpunkcija od dominantno gramatičke (strukturne) upravlja pretežito logičkoj (semantičkoj) - *Pravopis hrvatskoga jezika* propisuje, primjerice, kada se zarez piše, a kada ne piše, nerijetko to dovodeći u vezu i sa širim nadrečeničnim/situacijskim

kontekstom ("U složenoj rečenici *Poslat ćemo im knjige kad ih kupimo* vremenski zavisni dio *kad ih kupimo* izlazi iz konteksta *Kad ćete im poslati knjige?*, pa se između njega i glavnog dijela *poslat ćemo im knjige* ne stavlja zarez", str. 13; "- *Kako će se zvati djevojčica?* - Ana, *ako se s time svi budu složili*", str. 16). U skladu s tradicijom jest i načelno pravilo o pisanju zareza u inverziji, tj. onda kada zavisna rečenica prethodi glavnoj, iako je upravo to često teško opravdati semantičkim i/ili logičkim razlozima. Kao posebno praktično i pregledno valja istaći poglavlje *Veznici i zarez*. U njemu se nižu pravila uz koje se veznike, i kada, piše zarez, dakako opet ne lišavajući rečenice (pretpostavljenoga) konteksta u kojem se javljaju. (Širenje je perspektive s rečenice na nadrečenično jedinstvo, ali i na tekst uklopljen u neki situacijski kontekst omogućilo uspostavljanje jasnijih pravila logičko-semantičke interpunkcije.)

Najčešće korištene stranice svake pravopisne knjige zacijelo su one rječničke. Opsegom ponajveći dio -

⁵ Nastojanje da se dosljedno provede spomenuto načelo dovelo je u toj pravopisnoj knjizi i do ponekog primjera koji je (i) tada iznenadio pismenu javnost, pa su se, već i zbog opravdane i očekivane konzervativnosti pravopisne norme, pojedina rješenja našla na kušnji (pravopisna je praksa, primjerice, lakše prihvatila *najesen*, nego *naproljeće*). Kao reakcija na takav (jezični i) pravopisni razvoj 1994. godine u novome izdanju Babić-Finka-Moguševa *Hrvatskoga pravopisa* iz u osnovici istoga se *općeg načela* ("riječ se pišu odvojeno, svaka za sebe, razdvojene bjelinama") izvodi *osnovno pravilo*: "ako se isto značenje može iskazati kombinacijom jedinica koje već postoje u jeziku, nije potrebno uvoditi nove jedinice" (usp. Babić-Finka-Moguš, nav. dj., str. 76), koje potkrepljuju i primjeri poput *na posljatku*, *na ruku* (*ići kome na ruku*), *na žao* (*učiniti kome na žao*), *na glas* (*čitati na glas*) itd. Sve će to upozoriti na probleme vezane uz jezični i pravopisni razvoj te, napose, aktualizirati pitanje prihvatljivih *granica dosljednosti* u provedbi zacrtanih pravopisnih načela, ali i, s druge strane, smisla donošenja nedovoljno jasnih, neobuhvatnih pravopisnih pravila pod koja se teško podvode čak i oni primjeri koji bi im imali biti ilustracijom.

zaprema 750 stranica inače 970 stranica velike knjige - razdijeljen je na *Opći pravopisni rječnik*, *Rječnik vlastitih imena* i *Rječnik kratica*, za što se nalaze i metodološki (opći je rječnički dio oslobođen jedinica koje mu u načelu ne pripadaju) i praktični razlozi (brže i lakše snalaženje u rječnicima imena i kratica nalaženjem istih ili srodnih primjera i potom primjenom odgovarajućih modela na uvijek nove primjere). Uvijek korespondentan s općim pravopisnim načelima i pojedinačnim pravopisnim pravilima, rječnički se dio *Pravopisa hrvatskoga jezika* i svojom koncepcijom podudara s općom koncepcijom normativnoga priručnika: donoseći lekseme isključivo po kriteriju pravopisne obilježnosti, ne prosuđujući pritom o njihovoj "poželjnosti" i "podobnosti", ni pravopisni rječnik nije prekoračio granice svojih ovlasti. Iako se time udaljio od dosadašnje prakse izrade pravopisnih rječnika - jer korisnici su hrvatskih pravopisa, od Brozova *Hrvatskoga pravopisa* do, naročito, istoimena Babić-Finka-Moguševa priručnika iz 1971. godine, *Londonca*, na rječničkim stranicama imali prilike dobivati i savjete o uporabi pojedinih riječi - pravopisni je rječnik napokon postao ono što uistinu jest: *pravopisni rječnik*.⁶

Svaki je prikaz objavljene knjige nužno nepotpun: objedinjuje tek po nekom ključu odabrana pitanja, upućuje na izdvojene teme, naglašava pojedine teze. Suočeni s tom činjenicom, umjesto daljnjega nizanja i komentiranja pravopisnih problema ističemo one značajke *Pravopisa hrvatskoga jezika* Vladimira Anića i Josipa Silića koje smatramo temeljima. Prethodno napisano imalo bi tome biti potkrepa, oprimjerenje, dok bi u nastavku prezentirani *zaključci* trebali poslužiti kao moguće smjernice za neka nova promišljanja o mnogim ovdje nespo- menutim pravopisnim problemima. Takav postupak nipošto ne može (pa ni ne pokušava) poslužiti ovladavanju ograničenostima prikaza, no možda ipak pomogne u raspoznavanju nekih općih crta u ovdje istaknutim, iz pravopisa istrgnutim primjerima.

Pitanje tradicije i odnosa prema tradiciji hrvatskoga pravopisanja. U Anić-Silićevu se *Pravopisu hrvatskoga jezika* na specifičan način ogleda kontinuitet hrvatske pismenosti. S jedne strane norma je propisana tom pravopisnom knjigom u tradiciji čvrsto utemeljena. To je svakako velika

⁶ Nerijetko je upravo zbog tog bitnog pomaka u pristupu izradi posebnoga tipa rječnika - a koncepcijska su to polazišta koja pamtimo iz prvoga izdanja Anić-Silićeve pravopisne knjige (iz 1986. godine) - dolazilo do nesporazuma u tumačenju (standardnojezičnoga) statusa pojedinih leksema: neki su naime leksemi smatrani prihvatljivima samo stoga što su se po drugoj - pravopisnoj - osnovi našli na rječničkim stranicama, drugi su zbog svoje pravopisne neobilježnosti (pa odatle i nezabilježnosti u pravopisnome rječniku) proglašavani lošima i neispravnima ili, barem, manje poželjnim. I jedan je i drugi zaključak, dakako, podjednako neprimjeren. Ne preostaje drugo no da se i korisnici hrvatskih pravopisnih priručnika nauče i naviknu njima služiti na pravi način, a prvi je korak u tom pravcu svođenje pravopisne knjige u vlastite okvire.

vrijednost ovog normativnog priručnika jer - kako je 40-ih godina dvadesetog stoljeća, pišući upravo o pravopisu, zabilježio hrvatski jezikoslovac Blaž Jurišić - *navika je jedna muka, odvika dvije!*⁷ Drugim riječima svatko će pismen i nakon objave ovoga *Pravopisa* ostati pismen! S druge strane nova se pravopisna knjiga unekoliko odvaja od dominantnog toka hrvatskoga pravopisanja, i to u načinu opisa pravopisne norme. To nas pak usmjerava drugoj bitnoj značajki nove pravopisne knjige.

Jasno lučenje granica kompetencije jezičnih normi. U *Pravopisu* se hrvatskoga jezika trebaju tražiti i mogu naći odgovori isključivo na pravopisne nedoumice. To znači da ta knjiga ne preuzima kompetenciju gramatika, rječnika i drugih jezikoslovnih priručnika. I ako su hrvatski pravopisci - od Ivana Broza 1892. do naših dana - nudili korisnicima svojih knjiga i druge podatke, najnovija je hrvatska pravopisna knjiga uistinu samo pravopis. Lišeni

(primamljive, a zapravo varljive) pogodnosti da u pravopisnoj knjizi dobivaju nužno necjelovite i nedovoljno argumentirane obavijesti o pitanjima koja su regulirana drugim jezičnim normama, korisnici će se ovoga *Pravopisa* morati usmjeriti na druge izvore, u kojima će, zauzvrat, dobiti potpune i kompetentne odgovore na ta nepravopisna pitanja.

Jasna pravopisna načela i dosljednost u njihovoj provedbi. Dosljednost svakako ide u prilog logičnosti i jednostavnosti pravopisne norme. Odstupanja pak od osnovnih pravila - uvijek prezentirana kao nova pravila - redovito su tek ustupci tradiciji hrvatskoga pravopisanja.

Ukratko: za *Pravopis* bi se hrvatskoga jezika Vladimira Anića i Josipa Silića moglo reći da je tradicionalan u normi, a inovativan u načinu njezina propisivanja; da je dosljedan u provođenju pravopisnih načela te u poštivanju kompetencije norme koju propisuje, dakle one pravopisne.

Lada Badurina

⁷ Blaž Jurišić, pročelnik *Hrvatskoga državnog ureda za jezik* Nezavisne Države Hrvatske, nekoliko je dana prije donošenja *Zakonske odredbe o hrvatskom jeziku, o njegovoj čistoći i o pravopisu* (10. kolovoza 1941. godine) pišući Poglavlniku Anti Paveliću uznastojao spriječiti radikalne promjene hrvatskoga pravopisa. Usprkos dobro utemeljenoj argumentaciji Jurišić u svojoj nakani nije uspio. Jurišićevo je pismo objavljeno u časopisu "Jezik", god. 37 (1990), br. 4, str. 121-126.